

НАУКОВИЙ ШЛЯХ ДОВЖИНОЮ У ЖИТТЯ: “ІНОЗЕМНИЙ ФІЛОЛОГІЙ” – 60!

У сучасному світі науки періодичні видання відіграють ключову роль у поширенні знань та сприянні науковому прогресу. Журнали та збірники наукових праць слугують платформою для оприлюднення нових досліджень та ідей, здійснюють контроль якості досліджень, зберігають наукову інформацію та надають простір для професійної самореалізації науковців. Серед різних каналів наукового спілкування наукове періодичне видання було і “продовжує залишатися на сьогодні найуспішнішим та найвдалішим засобом наукової комунікації в усій історії науки” [2, с. 29].

Кожен науковий журнал має свою біографію і проходить еволюцію, яка може бути доволі довгою і багатою на відкриття, події, осягнення та переосмислення наукових концепцій і поглядів. Саме такий шлях, довжиною у середнє людське життя, і пройшов збірник наукових праць “Іноземна філологія”, який було засновано Львівським державним університетом імені Івана Франка на факультеті іноземних мов у вже далекому для нас 1964 році. Нинішній ювілей “Іноземної філології” – це не лише важлива віха в історії збірника, а й приємна нагода підсумувати його здобутки, згадати минуле та окреслити майбутні плани.

Отже, “Іноземна філологія” впевнено розпочала свій науковий поступ 60 років тому. У 1964 році з’явився її перший випуск, а вже на другому році свого існування збірник вийшов аж п’ять разів і зберіг таку високу періодичність (3–5 випусків на рік) до початку 80-х років. У кожному році цього періоду принаймні один випуск було цілком присвячено актуальним проблемам класичної філології, про що свідчила і його назва – “Питання класичної філології”. Структура випусків “Іноземної філології” (див. фото обкладинки за 1980 рік) передусім відображала мовну та наукову спеціалізацію факультету іноземних мов і включала такі статейні рубрики, як “Мовознавство”, “Англійська мова”, “Німецька мова”, “Французька мова” та “Літературознавство”. Вже з 70-х років минулого століття статті супроводжували короткі анотації мовою, яка була об’єктом дослідження у статті, хоча основні тексти статей публікували лише українською мовою (і ніколи, попри тоталітарні час – російською). Відповідальними редакторами збірника у цей період були корифеї філології України, доктори філологічних наук, професори, літературознавець Олексій Чичерін (1964–1967) та мовознавець-германіст Богдан Задорожний (1968–1988), а саме видання було визначено як “республіканський міжвідомчий збірник”, що, очевидно, свідчило про його статус і значення для філологічної науки усїєї України, а не лише університету.

Наприкінці 80-х років редакційну колегію “Іноземної філології” очолила доктор філологічних наук, професор, дослідниця у галузі лінгвостилістики та лінгвістики тексту Катерина Кусько (1989–2000), а згодом головним редактором став кандидат філологічних наук, доцент, мовознавець Михайло Білинський (2000–2010). У цей період збірник змінив свою обкладинку (див. фото) і рубрики, за якими класифікували статті: тепер вони відображали не мови, які вивчали на факультеті, а актуальні наукові напрями (“Мовознавство”, “Лінгвістика тексту. Стилїстика”, “Літературознавство”). Періодичність виходу збірника зменшилась до 1–2 випусків на рік, проте вони стали “товстішими”, почали включати набагато більшу кількість статей.

Однак найсуттєвіші зміни у діяльності “Іноземної філології” почали відбуватися починаючи з 2007 року, коли Львівський національний університет приєднався до політики Відкритого доступу, яка підтримує принципи вільного поширення наукової інформації задля суспільного прогресу та забезпечує безкоштовний, постійний, повнотекстовий доступ до наукових публікацій у мережі Інтернет. В “Іноземної філології” з’явився свій вебсайт на порталі періодичних видань університету з архівом усіх випусків цього періоду, який постійно розширювався, доповнювався інформацією, важливою для видання, що претендує відповідати міжнародним публікаційним стандартам. Водночас “Іноземна філологія” продовжувала виходити і як паперове видання. Завдяки зусиллям наступного головного редактора, доктора філологічних наук, професора, германіста Алли Паславської (2011–2018) було запроваджено анонімне рецензування усіх рукописів, які подають на розгляд редколегії. Окрім того, оскільки періодичні видання почали набувати нової функції “мірила ефективності наукової праці” [1, с. 26], то постало питання про індексування збірника у наукометричних базах даних. У 2014 році “Іноземна філологія” успішно потрапила до міжнародної індексаційної бази журналів Index Copernicus International, а у 2018 році її було включено до MLA International Bibliography with Full Text (EBSCO) – базу даних і колекцію повнотекстових журналів у сфері вивчення та викладання мов, літератури та кінематографа, започатковану Асоціацією сучасної мови США.

У цю активну фазу еволюції “Іноземної філології” до її змісту додають нові рубрики, які свідчать про розширення дослідницьких парадигм філологів університету та України – “Лінгвістика тексту. Дискурсологія”, “Перекладознавство і контрастивна лінгвістика” та “Методика”. На сторінках збірника з’являються статті англійською мовою – цією лінгва франка сучасної наукової комунікації, а обкладинка набуває знакового для того часу помаранчевого кольору. Майже у кожному випуску помітною стає рубрика “Рецензії. Події”, що охоплює відгуки на монографічні видання та словники, інформацію про конференції та інтерв’ю з науковцями. Такі публікації сприяли науковій взаємодії і надали збірнику змогу виконати важливу роль у формуванні філологічної спільноти

та підтримати діалог між представниками різних наукових шкіл, інституцій та галузей [4, с. 135].

Великого перевагою Відкритого доступу є можливість побачити, проаналізувати та кількісно оцінити публікації в “Іноземній філології” за значні проміжки часу (чого, на жаль, не можна зробити стосовно попередніх випусків через бібліотечні обмеження в умовах воєнного стану). Отже, звернімо увагу на те, що було опубліковано у збірнику за останні 15 років, з 2008 до 2023 років. На вебсайті “Іноземної філології” є 16 випусків збірника, які виходили один раз на рік, окрім 2014 року, коли вийшло два випуски. Загальна кількість наукових (які можна цитувати) статей, опублікована в “Іноземній філології” у цей часовий період, становить 540. Найбільша кількість статей охоплює три галузі (і рубрики) – перекладознавство і контрастивну лінгвістику (30% статей) та мовознавство і літературознавство (по 25%), що, очевидно, свідчить про важливість цих галузей і для факультету іноземних мов нашого Університету, і для української філологічної науки загалом. Найменше представлена у збірнику методика викладання іноземних мов: кількість статей, що репрезентують дослідження у межах цієї галузі, становить лише 2%. Щодо авторів, то 72% є представниками львівських навчально-наукових закладів; водночас решта статей у збірнику репрезентують майже усю “філологічну географію” України, такі її міста, як Київ, Харків, Дніпро, Херсон, Запоріжжя, Одеса, Миколаїв, Бердянськ, Краматорськ, Донецьк, Луганськ, Сімферополь, Кропивницький, Полтава, Вінниця, Кам’янець-Подільський, Тернопіль, Івано-Франківськ, Луцьк, Рівне, Дрогобич, Ужгород, Чернівці. На сторінках “Іноземної філології” періодично з’являлися і статті наших зарубіжних колег з Канади, Китаю, Німеччини, Польщі, Словаччини, США, Угорщини. У збірнику публікували свої праці провідні українські вчені, професори Тарас Кияк, Віктор Козловський, Олександр Огуй, Михайло Полюжин, Максим Стріха, Анатолій Приходько, Олександр Чередниченко, Леонід Черноватий та інші, а також відомі зарубіжні дослідники і перекладачі Анна Маколкін, Майкл Найдан та Віра Річ.

Успішний поступ “Іноземної” філології не зупинила і війна, що розпочалася 24 лютого 2022 року. Попри трагічні події редакційний портфель збірника наповнювався, а його випуски виходили вчасно. Крім того, у 2022 році “Іноземну філологію” було проіндексовано в DOAJ (Directory of Open Access Journals) – міжнародному міжгалузевому каталозі високоякісних рецензованих журналів відкритого доступу. У 2024 році на підставі рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення збірник зареєстровано як суб’єкт у сфері друкованих медіа. Кваліфіковану й оперативну роботу збірника нині забезпечує редколегія, виконавче ядро якої становлять доктори філологічних наук, професори Надія Андрейчук, Ольга Бандровська, Яків Бистров, Соломія Бук, Надія Єсипенко, Алла Паславська, Тарас Шмігер, Тетяна Яхонтова (головний редактор з 2019 року) та доктори педагогічних наук, професори Наталія Микитенко і Лілія Морська.

Свій ювілей “Іноземна філологія” зустрічає новими планами та завданнями, що передусім стосуються підвищення якості статей, подальшого вдосконалення процедури рецензування, індексування збірника в інших наукометричних базах, збільшення кількості статей у недостатньо представлених галузях, активнішого залучення статей

англійською мовою та праць зарубіжних колег. Редакційна колегія і надалі послідовно працюватиме над найповнішою реалізацією головної мети “Іноземної філології” як наукового періодичного видання: надавати якісний, підтриманий науковою спільнотою комунікативний простір для ефективного оприлюднення та обговорення нових ідей та знань [3, с. 216]. Однак жоден науковий журнал не може існувати без своїх головних “героїв” – авторів і читачів. Саме їм “Іноземна філологія” шле свої вітання у цей ювілейний рік, висловлює вдячність за цікаві статті і запрошує до подальшої співпраці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Радченко А. І. Науковий журнал як комплексна система. *Наука України в світовому інформаційному просторі*. 2019. Вип. 16. С. 26–36.
2. Ярошенко Т. Еволюція журналу як засобу наукової комунікації: від друкованих видань до оригінальних електронних журналів. *Вісник Книжкової палати*. 2005. № 10. С. 29–34.
3. Яхонтова Т. В. Жанрові характеристики сучасного англomовного наукового журналу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2014. № 10 (1). С. 213–217.
4. Wakeling S., Spezi V., Fry J., Creaser C., Pinfield S., Willett P. The role of journals and open-access mega-journals in scholarly communication. *Journal of Documentation*. 2019. № 75 (1). P. 120–139.

Тетяна ЯХОНТОВА,
Львівський національний університет
імені Івана Франка